

Depozit balzamovačů patřící k hrobce Menechibnekona je dostatečně velký, dá se říci dosud největší, který patří jedné soukromé osobě, navíc unikl řádění zlodějů, a je tedy úplně neporušený, s dosud nejkompaktnějšími údaji spojenými s technickou stránkou balzamování. Je snadné si ovšem představit, jak žalostně by dopadl, kdyby ruch na pohřebišti byl živější a kdyby ho v řecko-římské době objevily komunity lidí pohřbívající své mrtvé do starších pohřebních struktur. Žádné papiry s texty, které se četly v průběhu jednotlivých etap balzamování, se dosud nenašly, a ani je není možné očekávat v poslední zbývající chodbě, která se pravděpodobně – jako nejzazší v celém systému chodeb – plnila první a měla by obsahovat materiál ze samého začátku balzamování těla Menechibnekona, uložený do zhruba sta amfor: zbytky natronu, plátna, pryskyřice, snad nějaké nástroje, nádoby. Zkoumaný depozit má všechny předpoklady zcela zásadní měrou rozšířit naše současné vědomosti o jednotlivých etapách balzamování: kdy se co a eventuálně v jakém množství používalo. S touto stránkou egyptského kultu mrtvých jsme byli totiž dosud, když pomíne poměrně řídké a stereotypně se opakující vyobrazení na stěnách hrobek a nemnoho fragmentů papyrů, informováni hlavně z mnohem pozdějších antických zdrojů (Hérodota a Diodóra Sicilského), které přesně neodpovídají a v podstatě nemůžou odpovídat skutečnosti, protože proces balzamování prošel velmi dlouhým vývojem (Eaton-Kraus 2008: 288–293; Smoláriková 2006: 261–270), v jehož průběhu ani jednotlivé etapy balzamování nezůstaly beze změn. Po dokončení výzkumu a důkladném zpracování všech údajů nám tak budou moci samotní Egypťané podat nejzasvěcenější a nesporně neobjektivnější informace pocházející přímo z jedné balzamovací dílny, která mumifikovala se vši egyptskou důkladností těla významných a bohatých lidí své doby.

Literatura:

- Bareš, Ladislav – Bárta, Miroslav – Smoláriková, Květa – Strouhal, Evžen: 2003 „Abusir – Spring 2002. Preliminary Report“, *Zeitschrift für Ägyptische Sprache* 130, s. 147–159.
- Bareš, Ladislav – Smoláriková, Květa – Strouhal, Evžen: 2005 „The Saite-Persian Cemetery at Abusir in 2003“, *Zeitschrift für Ägyptische Sprache* 132, s. 95–106.
- Bareš, Ladislav – Janák, Jiří – Landgráfová, Renata – Smoláriková, Květa: 2008 „The Shaft Tomb of Menekhinekau at Abusir – Season of 2007“, *Zeitschrift für Ägyptische Sprache* 135, s. 104–114.
- Bietak, Manfred – Reiser-Hauslauer, Elfriede: 1982 *Das Grab des 'Anch-Hor Obersthofmeister der Gottesgemahlin Nitokris*, II, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- Bourriau, Janine – Aston, David: 1985 „The Pottery“, in: Martin, Geoffrey T. et al. *The Tomb-Chapel of Paser and Ra'ia at Saqqara*, London: Egypt Exploration Society [Excavation Memoirs 52].
- Eaton-Kraus, Marianne: 2008 „Embalming caches“, *Journal of Egyptian Archaeology* 94, s. 288–293.
- Smoláriková, Květa: 1999 „Pottery“, in: Bareš, Ladislav. *The Shaft Tomb of Udjahorresnet at Abusir (Abusir IV)*, Praha: The Karolinum Press, s. 87–104.
- 2006 „Some remarks on embalmers' caches from the Saite-Persian cemetery at Abusir“, in: Györy, H. (ed.). *Aegyptus et Pannonia III, Acta Symposii Anno 2004*, Budapest: MEBT-OEB, s. 261–270.
- 2009 „Embalms' deposits of the Saite tombs at Abusir“, *Göttinger Miszellen* 223, s. 79–88.
- Thompson, Dorothy, J.: 1989 *Memphis under the Ptolemies*, Princeton: Princeton University Press.
- Vos, René L.: 1993 *The Apis Embalming Ritual. P. Vindob. 3873*, Louvain: Peeters Press [Orientalia Lovaniensia Analecta 50].

Lower Nubia: Revisiting Memories of the Past, Envisaging Perspectives for the Future

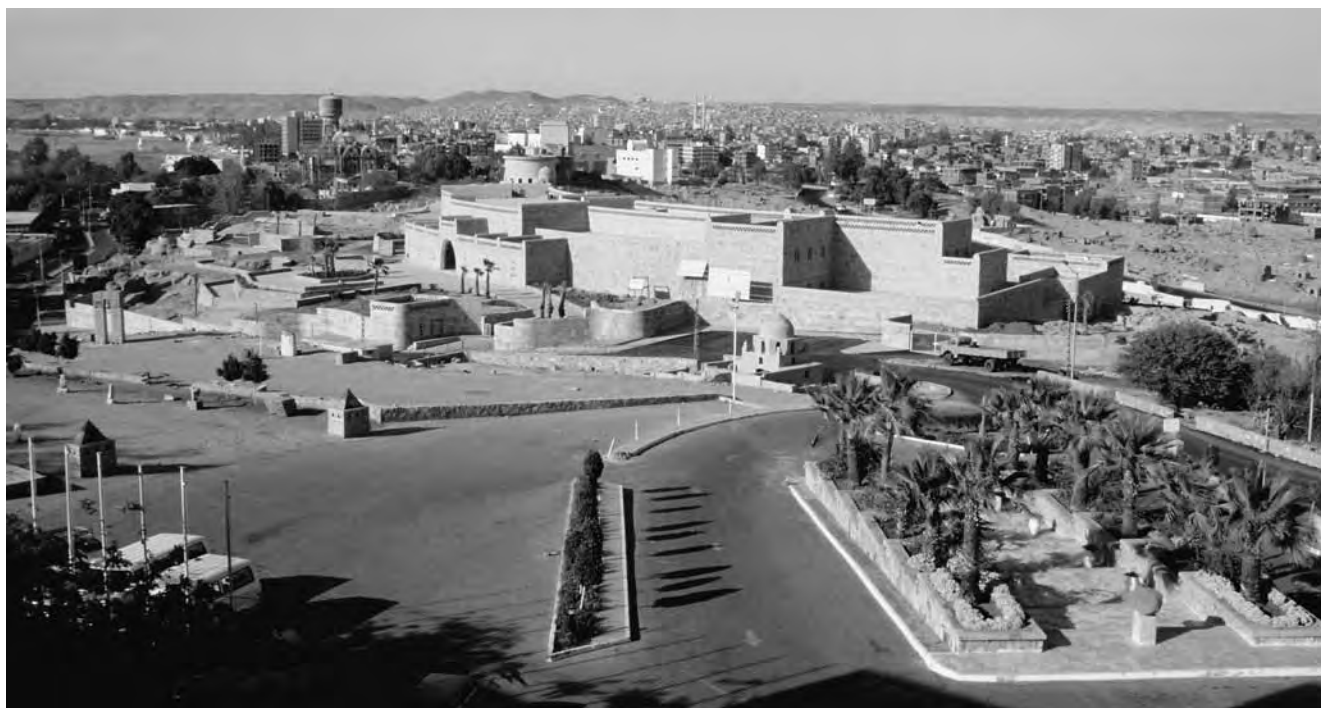
21.–24. března 2009, Muzeum Núbie v Asuánu, Egypt

Lenka Suková

Ve dnech 21.–24. března 2009 se v Muzeu Núbie v Asuánu uskutečnila konference Lower Nubia: Revisiting Memories of the Past, Envisaging Perspectives for the Future. Konferenci pořádala káhirská kancelář UNESCO ve spolupráci s Ministerstvem kultury Egypta (Nejvyšší radou pro památky a Úřadem pro záchranu památek Núbie) a Ministerstvem kultury, mládeže a tělovýchovy Súdánské republiky (Národní korporací pro památky a muzea Súdánu) u příležitosti 50. výročí oficiální žádosti egyptské a súdánské vlády o pomoc při záchraně památek starobylé Núbie, jež měly být zatopeny vodami budované Vysoké přehrady u Asuánu.

Konference byla rozdělena do čtyř sekcí. V první sekci, nazvané „Ohlédnutí za núbijskou kampaní, perspektivy pro budoucnost“, zazněly příspěvky organizátorů, účastníků a pamětníků záchrané akce v Núbii v 60. letech 20. století. Druhá sekce, nazvaná „Núbijské nehmotné kulturní dědictví“, věnovala pozornost svébytné núbijské kultuře, tradicím a jazyku a snahám o jejich uchování a především další rozvoj. Diskuse se dotkla i připravovaného opětovného přemístění alespoň části núbijské populace, vysídlené z Dolní Núbie

v 60. letech 20. století kvůli jejímu zatopení, zpět do některých regionů při březích současného Násirova jezera. Sekce „Činnosti navazující na núbijskou záchranou akci“ se zaměřila na otázky adekvátního spravování a prezentace výsledků záchrané akce nejširší veřejnosti v existujících i nově vznikajících muzeích na území Egypta a Súdánu, uchovávání a zpracování pořízené dokumentace a dalšího vědeckého zpracování získaných vědeckých poznatků. Sekce „Současné aktivity a projekty v oblasti“ poskytla přehled výzkumů,

Muzeum Núbie v Asuánu (foto K. Voděra)

kteřé probíhají především v egyptské Núbii v současné době.

Během konference se přítomní odborníci účastnili panelových diskusí zaměřených na hmotné a nehmotné kulturní dědictví, krajinu a přírodní prostředí Núbie. V menších pracovních skupinách se hovořilo o výše uvedených oddílech připravované Asuánské deklarace UNESCO o Núbii. Přípomínky, návrhy a doporučení účastníků konference budou zpracovány do konečné verze uvedené deklarace.

V průběhu konference byla v Muzeu Núbie v Asuánu slavnostně zahájena fotografická výstava „Abú Simbel: lidé a technologie“ dokumentující práce při přemísťování chrámů Ramesse II. v Abú Simbelu a výstava „Núbijský exodus“ sestavená z fotografií egyptského fotografa Husejna Fathího, který zachycuje život ve staré Núbii a vysídlování desítek tisíc Núbijců do tzv. Nové Núbie.

Českou republiku na konferenci zastupoval prof. Miroslav Verner, který přednesl příspěvek o archeologických, epigrafických a dokumentačních úkolech bývalého Československého egyptologického ústavu UK v Núbii, a prof. Evžen Strouhal, který shrnul antropologické bádání v rámci výše uvedených úkolů a představil výsledky československo-egyptského antropologického projektu v tzv. Nové Núbii. Podrobnější informace o úkolech Československého egyptologického ústavu UK v Núbii mohli (nejen) účastníci konference získat při prohlídce výstavy Saving the Monuments of Nubia: The Czech Participation in the International Campaign to Save the Monuments in Nubia, kterou pro Muzeum Núbie v Asuánu připravil Český egyptologický ústav FF UK a která je v uvedeném muzeu ke zhlédnutí od listopadu 2007.

Iymeriho hrobka a okolní mastaby v jihovýchodním Abúsíru

Hana Vymazalová – Filip Coppens¹

V jihovýchodní části pohřebiště v Abúsíru, v nízko položeném místě lemujícím jednu z přístupových cest od abúsírského rybníku, jenž ve starověku tvořil vstupní bránu nekropole, odhalily archeologické vykopávky v posledních několika letech skupinu mastab ze Staré říše. Výzkum v těchto místech započal pod vedením Miroslava Bárty na podzim roku 2005 a během tří krátkých sezon zde bylo prozkoumáno celkem pět menších hrodek. Nacházejí se na úpatí svahu sbíhajícího od západu k východu od velkých cihlových mastab Hetepiho (AS 20) a neznámého majitele (AS 33, Bárta 2006; 2010) a pozdějších hrodek Kaopera (AS 1) a Iteje (AS 10) (obr. 1; Bárta 2001; 2002a).

Jak napovídalo již samotné umístění těchto hrodek v nízko položené části pohřebiště, daleko od prominentních vyvýšených míst, majitelé těchto hrodek nepatřili k nejvýše postaveným hodnostářům ve státě. Nebyli to však nikterak nevý-

znamní lidé. Samotné hrobové struktury, materiál použitý na jejich stavbu i několik dochovaných intaktních pohřbů napovídaly, že tato část nekropole byla vyhrazena zhruba střední úřednické vrstvě. Identitu většiny majitelů bohužel neznáme,